

Jaarstukken 2016

gemeente
gouda

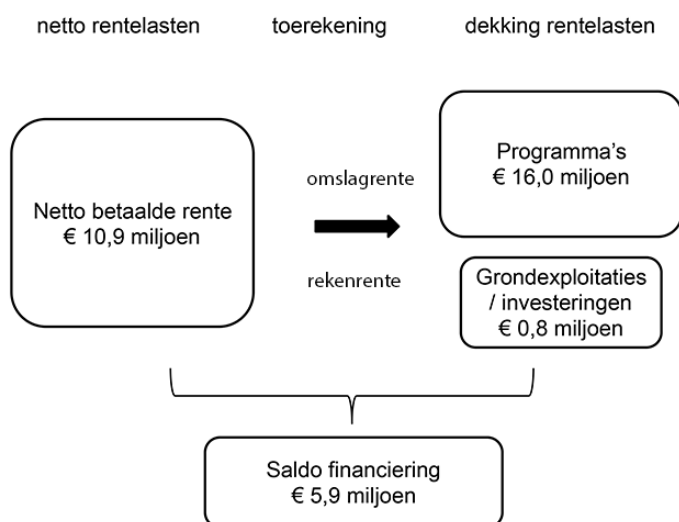
Renteontwikkeling

De lage inflatie in de Eurozone is in 2016 van invloed geweest op de ontwikkeling van de rentetarieven. De rente op de kapitaalmarkt daalde van ongeveer 1,5% tot onder een niveau van 1,0% voor lineair lossende geldleningen met een looptijd van 20 jaar, maar liep eind 2016 weer enigszins op tot ongeveer 1,1%. Ook de rente op de geldmarkt (de korte rente) bleef bijzonder laag. De 1-maands rente is het gehele jaar negatief gebleven, variërend van ongeveer 0,0% tot ongeveer -0,3%.

Als gevolg van de lage rentestanden konden de nieuwe leningen tegen lagere rentes afgesloten worden dan gepland in de begroting 2016.

Renteresultaat

De gemeente rekent de rentekosten voor investeringen toe aan haar producten met een percentage van 4,00% en voor lopende grondexploitaties van 3,42%. Het gemiddelde rentepercentage dat de gemeente werkelijk over haar financieringsmiddelen dient te voldoen is 3,67%. Het verschil tussen de werkelijk betaalde rentelasten en de doorbelaste rentelasten vormt het renteresultaat. Het renteresultaat voor 2016 bedraagt € 5,9 miljoen.

4.4.4 Risicobeheer

Een belangrijk onderdeel binnen de financieringsfunctie is risicobeheersing. Dit in de wet Fido voorgeschreven onderdeel geeft inzicht in het risicoprofiel van de gemeente Gouda.

De beheersing van de volgende risico's wordt toegelicht:

- renterisico
- kredietrisico
- koersrisico
- liquiditeitsrisico
- kredietrisico

renterisico op kortlopende schuld

Een belangrijk uitgangspunt is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van de gemeente. Om de omvang van de korte financiering te begrenzen, is in de wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen. De limiet is bepaald op 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar, met een minimum van € 0,3 miljoen. Het is hierbij niet toegestaan meer dan twee kwartalen achtereenvolgend de kasgeldlimiet te overschrijden

Kasgeldlimiet

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Begrotingstotaal	242.161	242.161	242.161	242.161
in procenten van de grondslag	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet	20.584	20.584	20.584	20.584
Gemiddelde kortlopende schuld (negatief betekent schuld, positief betekent tegoed)	-5.788	-13.027	-2	+7.501
Vrije ruimte	14.796	7.557	20.582	28.085

Bovenstaande tabel toont dat de kasgeldlimiet in 2016 in geen van de kwartalen is overschreden.

renterisico op langlopende schuld

Ook het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten bij langlopende financiering is een belangrijk uitgangspunt. De renterisiconorm in de wet Fido bepaalt dat een gemeente elk jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal mag aflossen. Doel van de renterisiconorm is dat de gemeenten de renterisico's over de jaren spreiden. In 2016 is voldaan aan de renterisiconorm.

Renterisiconorm

Omschrijving (bedragen * € 1.000)	2016
Begrotingstotaal	242.161
in procenten van de grondslag	20,0%
Renterisiconorm	48.432
Aflossingen op vaste schuld	35.931
Ruimte (+) / overschrijding (-)	+12.501

Om het risico van toekomstige oplopende rente te beheersen was in 2015 het renteniveau van een lening vastgelegd, waarvan het geld in december 2016 is gestort. In lijn met de werkwijze van vorig jaar is ook in 2016 een overeenkomst voor een langlopende lening afgesloten om het risico van toekomstige oplopende rente te beheersen. Deze lening van € 7,5 miljoen wordt gestort in februari 2017 en maakt daarom geen deel uit van de omvang van de vaste schuld per 31 december 2016.

kredietrisicobeheer op verstrekte geldleningen en overige uitzettingen

Kredietrisicobeheersing richt zich op de kredietwaardigheid van de tegenpartij bij financiële transacties. Kredietrisico's kunnen ontstaan vanuit gelduitzettingen (verstrekte geldleningen, beleggingen) of uit verleende garanties.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de aard van de uitzettingen per 31 december 2016.

Totaal uitzettingen

Bedragen * € 1.000	Begroting 2016	Realisatie 2016
Publieke taak		
Leningen aan verenigingen, stichtingen en natuurlijke personen	145	101
Leningen aan woningbouwcorporaties	0	0
Prudent beheer		
Uitzettingen bij financiële instellingen (rating A+ en hoger)	2.827	1.901
Overige (semi-)overheidsinstellingen	11.940	23.550
Overige toegestane instellingen	6.923	6.695
Overige niet toegestane instellingen	0	0
Totaal	21.835	32.247

In het verleden zijn ter belegging van overliquiditeit obligaties ING aangekocht. Deze zijn verantwoord onder 'Financiële instellingen'. Deze beleggingen hebben een nominale waarde van € 2.811.100. Als gevolg van een besluit om tot verkoop van de obligaties over te gaan dienen deze volgens de BBV-voorschriften tegen de koers van 31 december 2016 van 67,07 te worden gewaardeerd op € 1.884.843.

De uitzetting aan de '(semi-)overheidsinstelling' betreft een kasgeldfaciliteit aan het Bedrijvenschap Regio Gouda ter financiering van het project Gouwe Park. De omvang bedroeg per 31 december 2016 € 13.550.000. Door tegenvallende grondverkoop in bedrijvenpark Gouwe Park is de omvang van de uistaande financiering hoger dan waar bij de begroting 2016 van werd uit gegaan. Daarnaast is eind december 2016 een bedrag van € 10.000.000 tijdelijk uitgezet bij het Agentschap van het ministerie van Financiën, dit in relatie tot de Regeling Schatkistbankieren. Deze uitzetting was bij de totstandkoming van de begroting 2016 niet voorzien. Overigens is deze uitzetting in januari 2017 weer teruggestort en ingezet ter dekking van de financieringsbehoefte.

De verstrekte geldleningen aan 'overige toegestane instellingen' betreft met name de ontwikkeling van het financieringsarrangement Westergouwe. Het risico hiervan is door het vestigen van hypothecaire zekerheden afgedekt. De vertraging in de ontwikkeling heeft er toe geleid dat het tot en met 2016 voorgefinancierde bedrag achterblijft bij hetgeen bij de totstandkoming van de begroting 2016 was voorzien.

koersrisico

Een gedeelte van de uitgezette middelen is onderhevig aan koersrisico. Dit betreft met name de in obligaties belegde overliquiditeit, waarmee een bedrag van nominaal € 2,8 miljoen is gemoeid. Op 31 december 2016 bedroeg de koerswaarde van deze obligaties € 1.884.843.

Om negatieve rendementstechnische redenen zijn deze obligaties tot op heden niet verkocht maar zullen deze in 2017 worden afgestoten.

liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat er onvoldoende geldmiddelen zijn om aan directe verplichtingen te voldoen. Het saldo- en liquiditeiten beheer wordt ondersteund door een liquiditeitsplanning met een horizon van ongeveer 2 jaar. Deze wordt permanent onderhouden op basis van de meest actuele informatie. Op grond hiervan worden financieringsbeslissingen op korte termijn genomen. Zoals het aantrekken van kasgeld (kortstondige leningen met een looptijd tot 1 jaar) of het uitzetten van tijdelijk overtollige middelen in termijndeposito's. Door deze goede planning kan geld zo profijtelijk mogelijk worden aangetrokken of uitgezet.

Om het liquiditeitstekort in 2016 op te vangen is in december 2016 één langlopende geldlening van € 8 miljoen opgenomen, waarvan het renteniveau al in 2015 was overeengekomen.

Voor de kortlopende financieringsbehoefte zijn diverse kasgeldleningen met korte looptijden van gemiddeld een maand afgesloten. Op 31 december 2016 stond er € 7 miljoen opgenomen kasgeld in de boeken.

4.4.5 Leningenportefeuille

In 2016 heeft het college actief gestuurd op het reduceren van de omvang van de leningenportefeuille, waarbij een plafond van € 350 miljoen is afgesproken. In de jaarrekening 2016 is voor het eerst een trendbreuk zichtbaar. De schuldpositie daalde met € 27,9 miljoen tot € 297,4 miljoen.

De VNG heeft normen afgegeven voor een aanvaardbare omvang van de schuldpositie ('netto schuldquote'), die weliswaar geen status van wet- en regelgeving kennen, maar die landelijk wel aanvaard is en gebruikt wordt. Over 2016 had de gemeente Gouda een schuldquote van > 90% wat door de VNG wordt getypeerd als 'hoog', omdat er weinig leencapaciteit resteert om onverwachte tegenvallers op te vangen. De schuldquote vormt onderdeel van de kengetallen, zoals weergegeven in paragraaf 4.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

opgenomen gelden (o/g)

Onderstaand een overzicht van de mutaties in de leningenportefeuille opgenomen gelden (o/g). Uit de tabel kan ook de gemiddelde rentevoet van het lange vreemd vermogen worden afgeleid. De dalende tendens wordt veroorzaakt door de lage rentes waartegen de gemeente de(her-)financieringsmiddelen heeft kunnen aantrekken.

Opgenomen gelden (o/g) in 2016

Bedragen * € 1.000	Begroting 2016	Realisatie 2016	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2016	325.328	325.328	3,79%
Nieuwe aangetrokken leningen	35.000	8.000	1,62%
Contractuele aflossingen	35.931	35.931	3,26%
Stand per 31 december 2016	324.397	297.397	3,67%

In 2016 is € 27 miljoen minder aan langlopende geldleningen opgenomen dan begroot. Achterblijvende en doorgeschoven investeringen en het positief rekeningsresultaat 2015 zijn de voornaamste oorzaken van deze afwijking.

Per 31 december 2016 bedroeg de kortlopende schuld (kasgeldlening) € 7 miljoen.

In 2016 is het totaal van de opgenomen kortlopende- en langlopende geldleningen met € 25,9 miljoen gedaald van € 330,3 miljoen (stand 1 januari) naar € 304,4 miljoen (stand 31 december).

In het treasurystatuut is vastgelegd dat de gemeente Gouda streeft naar de aanschaf en het gebruik van duurzame financiële producten en de samenwerking met duurzame, financiële instellingen. De in 2016 gesloten kortlopende- en langlopende geldleningen zijn afgesloten bij BNG Bank (19 leningen) en Triodosbank (1 lening), waarmee aan de gestelde duurzaamheidsvoorwaarden is voldaan:

- BNG Bank wordt gekwalificeerd als een duurzame financiële instelling, wat blijkt uit het actieve beleid van de bank op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Dit is bevestigd door een toonaangevend ratingbureau op het gebied van duurzaamheid: Oekom Research. Als sterke punten ziet Oekom onder meer het sterke maatschappelijke karakter van de leningenportefeuille en de initiatieven op het gebied van financiering van duurzame investeringen. Ook op het gebied van corporate governance en personeelsbeleid scoort de bank volgens Oekom Research goed.
- Triodosbank staat algemeen bekend als een van de meest duurzame banken van Nederland.